



## **CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ**

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04  
ZESPÓŁ REALIZACJI  
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17  
INTERNET: <http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24  
00 - 503 W A R S Z A W A  
TELEFAX 629 - 40 - 89  
E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/145/143/96

### **SPORY W KOALICJI I STOSUNEK DO KONFLIKTÓW POLITYCZNYCH**

KOMUNIKAT Z BADAŃ

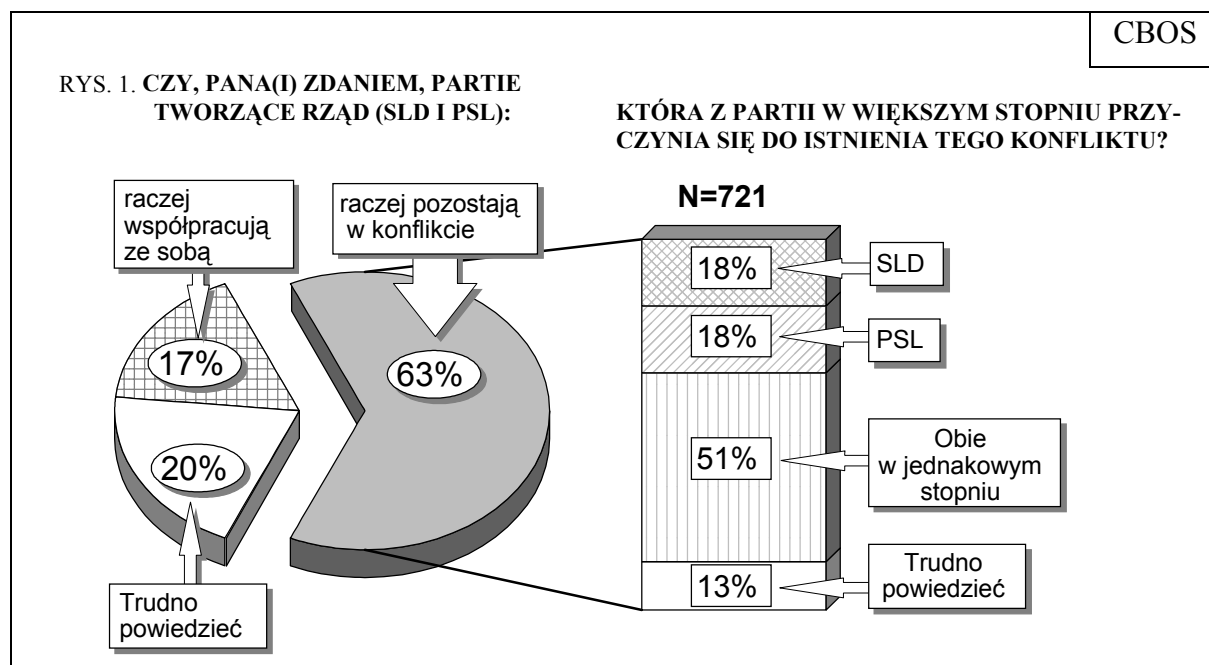
WARSZAWA, WRZESIEŃ '96

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH  
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

W ramach instytucji demokratycznych różnego rodzaju konflikty o charakterze politycznym nie są czymś niezwykłym. Postrzeganie ich przez opinię publiczną i stosunek do nich może być jednym ze wskaźników przemian demokratycznych w naszym kraju. Jednak nasilenie tych konfliktów może wywołać niechęć do polityki i polityków, a w efekcie - do demokracji. Badanie<sup>1</sup> realizowaliśmy w okresie nasilenia sporów w łonie koalicji rządzącej, związanych z reformą Centrum Administracyjno-Gospodarczego Rządu oraz dymisją PSL-owskiego ministra współpracy gospodarczej z zagranicą.

### KONFLIKTY W ŁONIE KOALICJI RZĄDZĄCEJ

Przekonanie o braku współpracy i konflikcie w łonie koalicji podziela niemal dwie trzecie ankietowanych.



<sup>1</sup> Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (76), 12-17 września ‘96, reprezentatywna próba losowa dorosłej ludności Polski (N=1150).

Przeświadczenie o istnieniu sporu między koalicjantami jest obecnie nawet częstsze niż na początku lutego '95 - w bardzo konfliktowej sytuacji politycznej, tuż przed zmianą na stanowisku premiera, które zajmował Waldemar Pawlak. Wówczas mieliśmy do czynienia z nasileniem kryzysu rządowego i ostrym konfliktem między prezydentem a parlamentem i rządem.

Tabela 1 w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, partie tworzące rząd (SLD i PSL):	Wskazania respondentów według terminów badań	
	II '95	IX '96
- raczej współpracują ze sobą	23	17
- raczej pozostają w konflikcie	56	63
Trudno powiedzieć	21	20
Która z partii w większym stopniu przyczynia się do istnienia tego konfliktu?	N= 678	N=721
SLD	14	18
PSL	22	18
Obie w jednakowym stopniu	47	51
Trudno powiedzieć	17	13

Do wzrostu przekonania o konflikcie przyczyniła się niewątpliwie częstość napięć i sporów między PSL i SLD podczas trwania koalicyjnego rządu, ale zwłaszcza wspomniana, szeroko omawiana w środkach masowego przekazu, sprawa dymisji ministra współpracy gospodarczej z zagranicą oraz spór wokół sposobu rekonstrukcji rządu. Trzeba jednak zauważyć, że aż co piąty spośród ogółu respondentów nie ma zdania w tej sprawie.

Osoby przekonane o istnieniu konfliktu winą za ten stan rzeczy najczęściej (51% wskazań) obarczają obie partie koalicyjne w jednakowym stopniu; znacznie niższy odsetek przypisuje winę tylko jednej ze stron - PSL lub SLD (po 18%). W lutym '95 również dominowało przekonanie o przyczynianiu się w równym stopniu obu partii do istnienia konfliktu, ale w przypadku wskazywania tylko na jedną ze stron częściej wymieniano PSL niż SLD<sup>2</sup>.

<sup>2</sup> Por. komunikat CBOS „Układ sił w koalicji rządzącej”, luty '95.

Poglądy na temat współpracy bądź konfliktu wewnątrz koalicji rządzącej są bardzo wyraźnie powiązane z poziomem wykształcenia respondentów i ich pozycją społeczno-zawodową - im wyższe wykształcenie oraz dochody, tym częściej wyrażana opinia o przewadze współpracy, a nie konfliktu między koalicjantami (por. tabele aneksowe). Opinia taka jest najczęstsza wśród specjalistów - kadry kierowniczej i inteligencji. Jest też ona częstsza w największych miastach (pow. 500 tys.) niż w innych miejscowościach. Natomiast postrzeganie układu koalicyjnego jako konfliktowego jest najczęstsze wśród rolników (75%).

Nie ma jednak prostej zależności odwrotnej - niższemu wykształceniu czy dochodom nie zawsze towarzyszą częstsze opinie o pozostawaniu SLD i PSL w konflikcie, gdyż wśród mieszkańców wsi i małych miast (do 20 tys. ludności), z niskim wykształceniem (podstawowym i zasadniczym zawodowym), o bardzo niskich dochodach wyższy niż przeciętnie odsetek respondentów nie ma zdania na temat stosunków między SLD a PSL. Dodajmy, że stosunkowo często nie mają też zdania - przypuszczalnie mniej niż inni interesując się wydarzeniami na scenie politycznej - najmłodszy i najstarszy ankietowani.

Postrzeganie charakteru stosunków między SLD i PSL wyraźnie wiąże się z poglądami politycznymi badanych. Respondenci deklarujący poglądy lewicowe częściej niż przeciętnie wskazują na współpracę, natomiast respondenci o poglądach prawicowych - na konflikt. Może to wynikać stąd, że badani o prawicowych poglądach częściej są przeciwnikami obecnego układu rządzącego, częściej więc dostrzegają w nim konflikty.

Spośród respondentów, którzy są przekonani o przewadze konfliktów wewnątrz koalicji, winą za nie obarczają SLD częściej mieszkańcy wsi niż miast. Z grup społeczno-zawodowych na SLD jako sprawcę konfliktu wskazują przede wszystkim prywatni przedsiębiorcy oraz renciści. Najrzadziej natomiast - osoby z wyższym wykształceniem, kadra kierownicza, inteligencja oraz pracownicy umysłowi.

PSL jako stronę w większym stopniu przyczyniającą się do konfliktów postrzegają częściej mieszkańcy miast, zwłaszcza większych, osoby lepiej wykształcone, kadra kierownicza i inteligencja, pracownicy umysłowi, robotnicy wykwalifikowani, osoby o wysokich dochodach i dobrych warunkach materialnych.

Lewicowe poglądy sprzyjają wskazywaniu PSL jako przyczyny konfliktu, prawicowe - wskazywaniu SLD. Osoby, które swoje poglądy polityczne określają jako centrowe, znacznie częściej niż inni uważają, że obie strony w jednakowym stopniu przyczyniają się do istnienia konfliktu.

Spośród elektoratów partii i ugrupowań brak współpracy między SLD i PSL najczęściej wskazują zwolennicy Unii Wolności oraz ROP - z istnieniem konfliktu mogą oni wiązać nadzieję na rozpad koalicji - a następnie wyborcy PSL oraz, trochę rzadziej, elektorat AW "S". Wśród wyborców SLD o wiele częstsze niż wśród innych elektoratów jest przekonanie, że partie tworzące rząd raczej współpracują ze sobą, jednak także wśród nich połowa jest przekonana o istnieniu konfliktu. Opinie wyborców Unii Pracy są najbardziej zbliżone do przeciętnych.

Tabela 2

w procentach

Elektoraty	Czy partie tworzące rząd (SLD i PSL):			Która z partii w większym stopniu przyczynia się do konfliktu? (N=716)			
	współpracują	są w konflikcie	Trudno powiedzieć	SLD	PSL	Obie	Trudno powiedzieć
AW "S"	20	68	12	38	4	48	10
PSL	14	71	15	27	15	49	9
ROP	14	83	3	40	7	45	8
SLD	37	52	11	4	55	35	6
UP	21	60	19	9	9	75	7
UW	10	86	4	9	26	51	15

Wśród respondentów, którzy wskazywali na przewagę konfliktów w stosunkach między partiami koalicji, zwolennicy poszczególnych partii i ugrupowań - z wyjątkiem elektoratu SLD - najczęściej sądzą, że obie partie koalicyjne w równym stopniu są przyczyną konfliktu. Wyborcy ROP, AW "S" oraz PSL częściej niż pozostali uważają, że w większym stopniu przyczynia się do tego SLD. Na PSL jako przyczynę konfliktu wskazuje natomiast większość potencjalnych wyborców SLD oraz co czwarty zwolennik UW. Warto zauważyć, że spory odsetek wyborców PSL (15%) wymienia swoją partię jako przyczynę konfliktów, podczas gdy wśród elektoratu koalicyjnego partnera na swoją partię wskazuje tylko 4%.

### STOSUNEK DO KONFLIKTÓW WE WŁADZY

W okresie transformacji konflikty polityczne wśród przedstawicieli najwyższych władz Polski są bardzo częste. Powstają pytania, w jakim stopniu akceptuje się je jako zjawisko związane z ustrojem demokratycznym i jakie znaczenie przypisuje im się z punktu widzenia zwykłego obywatela.

Większość społeczeństwa (63%) uważa, że konflikty na najwyższych szczeblach władzy są przejawem niedojrzałości politycznej naszych polityków, a więc zjawiskiem patologicznym; tylko niespełna jedna czwarta ogółu badanych (24%) sądzi, że są one normalnym zjawiskiem w demokratycznym państwie. Jednak w ciągu ostatnich dwóch lat nastąpił spadek częstości negatywnych ocen występowania konfliktów - w październiku '94 za przejaw niedojrzałości uznawało je ponad dwie trzecie respondentów, a tylko co szósty ankietowany uważał je za coś normalnego<sup>3</sup>.

Tabela 3

w procentach

Ogólnie rzecz biorąc, czy, Pana(i) zdaniem:	Wskazania respondentów według terminów badań	
	X '94	IX '96
- konflikty na najwyższych szczeblach władzy są czymś normalnym w państwie demokratycznym	17	24
- te konflikty to przejaw niedojrzałości naszych polityków	69	63
Trudno powiedzieć	14	13

Tak więc - mimo napiętej sytuacji w koalicji rządzącej - obecnie nieco częściej niż kiedyś badani uznają konflikt za zjawisko normalne dla ustroju demokratycznego. Może się do ich obecności powoli przyzwyczajają lub też nie przywiązują do nich większej wagi, uznając je za wewnętrzną sprawę koalicjantów. Nie bez znaczenie jest też to, że częstość występowania sporów w koalicji nie spowodowała, jak dotąd, jej rozpadu.

Wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia badanych zwiększa się przekonanie, że konflikty na najwyższych szczeblach władzy są czymś normalnym w demokratycznym

---

<sup>3</sup> Por. komunikat CBOS „Zainteresowanie polityką i postawy obywatelskiej bierności”, listopad '94.

państwie (uważa tak 37% osób z wykształceniem wyższym i 15% z wykształceniem podstawowym). Podobnie z opiniami w tej sprawie wiążą się też warunki materialne badanych. Akceptacją konfliktów jako zjawiska normalnego wyróżniają się zwłaszcza mieszkańcy dużych miast, inteligencja, przedsiębiorcy oraz najmłodszy respondenci (do 24 lat). Negatywne postrzeganie konfliktów jest częstsze niż przeciętnie wśród pracowników fizyczno-umysłowych, pracowników umysłowych oraz robotników wykwalifikowanych. Należy jednak podkreślić, że w niektórych kategoriach społeczno-demograficznych odnotowaliśmy szczególnie wysokie odsetki braku zdania (np. wśród rolników, osób z wykształceniem podstawowym, rencistów, emerytów), co powoduje, że związki cech społeczno-demograficznych z opiniami nie są klarowne (por. tabele aneksowe).

Na opinie w tej kwestii mają wpływ poglądy polityczne badanych: im bardziej lewicowe poglądy, tym częstsza akceptacja konfliktów, im bardziej prawicowe - tym częstsza dezaprobatą.

Wyborcy SLD oraz UW częściej niż inni uważają, że konflikty na najwyższych szczeblach władzy są czymś normalnym w państwie demokratycznym - można powiedzieć, że bardziej niż inni rozumieją oni mechanizmy demokracji. W odniesieniu do elektoratu SLD może się to wydawać nieco zaskakujące, ale jest to przypuszczalnie wynik poziomu wykształcenia sympatyków tego ugrupowania. Wśród elektoratów pozostałych partii i ugrupowań zdecydowanie przeważa zdanie przeciwne - zwłaszcza wśród potencjalnych wyborców AW "S" i ROP, ale także Unii Pracy, co może wiązać się z obawami o skutki takich konfliktów, ale może też z odrobiną nostalgii za dawnymi czasami.

Tabela 4

w procentach

Elektoraty	Czy konflikty na najwyższych szczeblach władzy w państwie demokratycznym są:		
	czymś normalnym	przejawem niedojrzałości	Trudno powiedzieć
AW "S"	20	70	10
PSL	25	66	9
ROP	20	69	11
SLD	36	54	10
UP	24	70	6
UW	33	62	5

Warto też dodać, że ogólne nastawienie wobec konfliktów na najwyższych szczeblach władzy w państwie demokratycznym jest silnie powiązane z opinią o stosunkach między partiami koalicji rządowej ( $V$  Cramera= 0.27). Traktowanie takich konfliktów jako zjawiska normalnego współwystępuje przede wszystkim z przekonaniem o dominowaniu w koalicji współpracy (32%), a nie konfliktu (14%), natomiast opinia, że konflikty są przejawem niedojrzałości politycznej, ma związek z przekonaniem o przewadze konfliktu (72%), a nie współpracy (53%).

Ogólnie rzecz biorąc, przekonanie o normalności występowania konfliktów na najwyższych szczeblach władzy - jak wynika z analiz statystycznych - sprzyja pozytywnym ocenom działalności instytucji politycznych, takich jak Sejm, prezydent czy rząd. Szczególnie silnie powiązane jest ono z opinią, że nasz system polityczny bliższy jest obecnie demokracji niż jej braku ( $V$  Cramera = 0.34). Sądzi tak 41% traktujących konflikty jako zjawisko normalne, a tylko 22% uważających je za przejaw niedojrzałości. Wiąże się też częściej z poglądem, że nasza gospodarka jest obecnie bliższa gospodarce rynkowej niż socjalistycznej ( $V$  Cramera = 0.28).

#### **ZAINTERESOWANIE KONFLIKTAMI I OCENA ICH WPŁYWU NA NASZE ŻYCIE**

Na to, że charakter obecnych konfliktów w ramach koalicji rządzącej nie budzi szczególnych emocji czy obaw, wskazuje również fakt, że - w porównaniu z pełnym napięciem okresie lutego '95 - deklarowany przez respondentów stopień zainteresowania konfliktami na najwyższych szczeblach władzy znacznie się zmienił. Obecnie bardzo się nimi interesuje jedynie co dziesiąty respondent, podczas gdy w lutym '95 - dwukrotnie więcej. Wyraźnie wyższe niż wówczas są natomiast odsetki niezainteresowanych. W sumie prawie połowa ankietowanych deklaruje obecnie brak zainteresowania konfliktami „na górze” (w lutym '95 tylko jedna trzecia).



Tabela 5

w procentach

Czy konflikty i spory na najwyższych szczeblach władzy, między politykami, interesują ludzi takich jak Pan(i)?	Wskazania respondentów według terminów badań		
	X '94	II '95	IX '96
Bardzo interesują	10	20	10
Raczej interesują	35	42	39
Raczej nie interesują	30	24	30
Zupełnie nie interesują	19	10	16
Trudno powiedzieć	6	4	4

Rzadsze niż w lutym '95 są obecnie wskazania, że konflikty na najwyższych szczeblach władzy mają wpływ na życie zwykłych ludzi - wyraża je dwie trzecie badanych (67%), ale mniej niż jedna trzecia (30%) w sposób zdecydowany. Przeciwnego zdania jest jedna czwarta respondentów. Należy podkreślić, że opinia o wpływie konfliktów politycznych na życie zwykłych obywateli jest bardzo rozpowszechniona i znacznie częstsza niż zainteresowanie nimi. Może się to wiązać z poczuciem rozczarowania polityką i politykami - negatywnym postrzeganiem sfery polityki w ogóle.

Tabela 6

w procentach

Czy sądzi Pan(i), że te konflikty mają wpływ na życie ludzi takich jak Pan(i)?	Wskazania respondentów według terminów badań		
	X '94	II '95	IX '96
Zdecydowanie tak	27	46	30
Raczej tak	41	35	37
Raczej nie	17	12	20
Zdecydowanie nie	6	3	5
Trudno powiedzieć	9	4	8

Dane dotyczące zainteresowania konfliktami na najwyższych szczeblach władzy i ich postrzegania jako ważnych ze względu na nasze sprawy życiowe są bardziej zbliżone do wskaźników z października '94<sup>4</sup> niż z lutego '95 - okresu nasilenia konfliktów na szczytach władzy politycznej.

Większość respondentów sądzi więc, że to, co się dzieje na najwyższych szczeblach władzy, ma duże znaczenie dla ich życia, ale tylko część z nich - niespełna połowa ogółu badanych - deklaruje zainteresowanie nimi i to głównie umiarkowane. Osoby, które nie

<sup>4</sup> Por. komunikat CBOS „Konflikty we władzach”, luty '95.

interesują się konfliktami tego rodzaju, albo nie rozumieją, o co w nich chodzi, albo czują niechęć do polityki i polityków. Coraz więcej badanych traktuje je też jako coś normalnego. Okresy poważnych konfliktów, grożących destabilizacją sytuacji w kraju, powodują jednak wzrost społecznego zainteresowania, a także przekonania o ich znaczeniu dla życia obywateli.

Zainteresowanie konfliktami politycznymi bardzo wyraźnie wiąże się z przekonaniem o ich wpływie na nasze życie ( $V$  Cramera=0.33). Osoby deklarujące takie zainteresowanie znacznie częściej niż pozostałe uważają, że konflikty te mają wpływ na losy zwykłych obywateli.

Tabela 7 w procentach

Czy takie konflikty mają wpływ na życie ludzi takich jak Pan(i)?	Czy konflikty na najwyższych szczeblach władzy interesują ludzi takich jak Pan(i)?		
	Interesują	Nie interesują	Trudno powiedzieć
Tak	78	59	26
Nie	18	33	11
Trudno powiedzieć	4	8	63

Podobnie jak zainteresowanie polityką w ogóle, zainteresowanie konfliktami na najwyższych szczeblach władzy jest powiązane z poziomem wykształcenia oraz zamożności respondentów (por. tabele aneksowe). Sprzyjają mu też, oczywiście, skryształizowane - prawicowe bądź lewicowe - poglądy polityczne. Najwyższe jest wśród kadry kierowniczej i inteligencji; najniższe, co ciekawe, wśród przedsiębiorców, a następnie pracowników fizyczno-umysłowych i robotników wykwalifikowanych.

Inaczej jest z przekonaniem, że mają one wpływ na nasze życie. Wprawdzie poglądy polityczne różnicują opinie w podobny sposób, ale cechy społeczno-demograficzne respondentów nie są z nimi regularnie powiązane. Przekonanie to najrzadziej podzielają osoby z wyższym wykształceniem, kadra kierownicza, inteligencja, respondenci o najwyższych dochodach, żyjący w dobrych warunkach materialnych. Można przypuszczać, że badani ci, z jednej strony, lepiej rozumieją charakter takich konfliktów i nie obawiają się ich następstw, a z drugiej - czują się w większym stopniu niezależni od ich skutków. O wpływie konfliktów politycznych na życie zwykłych ludzi przekonani są najczęściej robotnicy niewykwalifikowani i wykwalifikowani, pracownicy umysłowi niższego szczebla oraz prywatni przedsiębiorcy, najwyraźniej obawiający się skutków tego, co dzieje się „na górze”.

Obawy, jakie może budzić występowanie konfliktów na najwyższych szczeblach władzy, leżą przypuszczalnie u podłoża związku między opinią o ich patologicznym czy normalnym charakterze a przekonaniem, że mają one lub nie mają wpływu na życie zwykłych obywateli ( $V \text{ Cramera}=0.29$ ). Osoby, które uważają, że konflikty tego rodzaju są przejawem niedojrzałości polityków, znacznie częściej (75%) sądzą, iż mają one wpływ na ich życie niż traktujący je jako zjawisko normalne (59%). I odwrotnie - przekonanie o normalności konfliktów współwystępuje częściej z opinią o braku ich wpływu (38% wobec 20% wśród traktujących konflikty jako przejaw niedojrzałości).

Największe zainteresowanie tego typu konfliktami deklaruje elektorat Unii Wolności (ponad dwie trzecie), najmniejsze natomiast - wyborcy ROP oraz Unii Pracy (około połowy), co wiąże się przypuszczalnie z różnicami składu poszczególnych elektoratów pod względem wykształcenia i zawodu.

Tabela 8

w procentach

Elektoraty	Czy takie konflikty interesują ludzi takich jak Pan(i)?			Czy te konflikty mają wpływ na życie ludzi takich jak Pan(i)?		
	Interesują	Nie interesują	Trudno powiedzieć	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
AW "S"	63	33	5	80	18	2
PSL	59	38	3	72	22	6
ROP	48	50	3	70	30	0
SLD	61	38	1	68	28	5
UP	54	42	4	69	20	11
UW	69	31	0	64	33	3

Sympatycy Unii Wolności w najmniejszym stopniu zarazem są przekonani, że konflikty na najwyższych szczeblach władzy mają wpływ na życie ludzi. Przeświadczeniem o wpływie i przypuszczalnie większą obawą z nim związaną wyróżniają się zwolennicy AW "S".



Większość Polaków jest przekonana o braku współpracy i konflikcie w łonie koalicji rządzącej. Winą za ten stan rzeczy najczęściej obarcza się obie partie koalicyjne w jednakowym stopniu.

Konflikty na najwyższych szczeblach władzy uważane są przez większość respondentów za przejaw niedojrzałości naszych polityków; tylko niespełna jedna czwarta ogółu badanych sądzi, że są one normalnym zjawiskiem w demokratycznym państwie. Wydaje się jednak, że społeczeństwo zaczyna się przyzwyczajać do konfliktów politycznych - w porównaniu z poprzednimi badaniami mniej osób uważa, że są one przejawem niedojrzałości, a więcej - że są czymś normalnym. Na zmianę nastawienia wobec konfliktów mógł wpłynąć charakter obecnych sporów koalicyjnych, do których respondenci mogą nie przywiązywać większej wagi, oraz częstość ich występowania wewnątrz koalicji, sprzyjająca oswojeniu się z nimi.

Wprawdzie większość respondentów sądzi, że to, co dzieje się na szczytach władzy, ma znaczenie dla ich życia, to jednak tylko część deklaruje zainteresowanie tymi sprawami.

Stosunek do konfliktów politycznych „na górze” wiąże się przede wszystkim z poziomem wykształcenia respondentów, pozycją społeczno-zawodową oraz poglądami politycznymi i preferencjami partyjnymi. Jest też powiązany z oceną zaawansowania przemian demokratycznych w naszym kraju.

## A N E K S

### PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

#### 1. Region północny:

09 woj. elbląskie  
10 woj. gdańskie  
17 woj. koszalińskie  
26 woj. olsztyńskie  
39 woj. słupskie  
41 woj. szczecińskie

#### 2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie  
12 woj. jeleniogórskie  
20 woj. legnickie  
45 woj. wałbrzyskie  
47 woj. wrocławskie  
49 woj. zielonogórskie

#### 3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie  
13 woj. kaliskie  
16 woj. konińskie  
21 woj. leszczyńskie  
29 woj. pilskie  
32 woj. poznańskie  
44 woj. toruńskie  
46 woj. wrocławskie

#### 4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie  
07 woj. ciechanowskie  
24 woj. łódzkie  
30 woj. piotrkowskie  
31 woj. płockie  
34 woj. radomskie  
37 woj. sieradzkie  
38 woj. skierniewickie

#### 5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie  
03 woj. białostockie  
06 woj. chełmskie  
22 woj. lubelskie  
23 woj. łomżyńskie  
28 woj. ostrołęckie  
36 woj. siedleckie  
40 woj. suwalskie  
48 woj. zamojskie

#### 6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie  
18 woj. krakowskie  
19 woj. krośnieńskie  
25 woj. nowosądeckie  
33 woj. przemyskie  
35 woj. rzeszowskie  
42 woj. tarnobrzeskie  
43 woj. tarnowskie

#### 7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie  
08 woj. częstochowskie  
14 woj. katowickie  
27 woj. opolskie

Tabela 1. Czy, Pana(i) zdaniem, partie tworzące rząd (SLD i PSL): 1 - raczej współpracują ze sobą; 2 - raczej pozostają w konflikcie (%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	18	63	20	1150
Płeć				
Meżczyźni	20	65	15	544
Kobiety	15	61	24	606
Wiek				
do 24 lat	21	54	25	159
25-34	17	59	24	203
35-44	17	67	16	276
45-54	22	65	13	177
55-64	14	73	13	150
65 lat i więcej	14	58	29	186
Miejsce zamieszkania				
Wieś	14	62	24	424
Miasto do 20 tys.	10	60	30	135
od 21 do 100 tys.	23	62	15	248
101-500 tys.	16	68	16	238
501 tys. i więcej mieszk.	32	59	9	104
Region				
Północny	12	69	19	145
Zachodni	19	62	19	138
Środkowo-zachodni	14	70	17	154
Środkowy	22	60	18	179
Wschodni	23	57	19	153
Południowo-wschodni	14	64	21	192
Południowo-zachodni	18	59	23	189
Wykształcenie				
Podstawowe	12	61	26	373
Zasadnicze zawodowe	14	64	22	314
Średnie	22	64	14	372
Wyższe	34	57	9	92
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	38	52	10	76
Prac.umysł.niż.szczębla	20	63	17	111
Pracownicy fiz.- umysł.	19	63	18	62
Robotnicy wykwalifikowani	17	69	14	129
Robotnicy niewykwalifik.	13	62	25	53
Rolnicy	5	75	20	65
Prywatni przedsiębiorcy	20	63	17	56
Bierni zawodowo				
Renciści	15	67	19	132
Emeryci	14	65	21	232
Uczniowie i studenci	29	48	23	59
Bezrobotni	12	56	33	107
Gospodynie domowe i inni	21	59	21	68
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	25	56	19	133
Sektor państwowy	22	66	12	128
Sektor prywatny	18	65	17	228
Spółdzielczość	22	70	8	21
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 150 zł	11	58	31	213
151 - 225	14	70	17	163
226 - 325	16	65	19	266
326 - 425	19	65	16	207
Powyżej 426 zł	28	60	12	226
Ocena własnych war. mater.				
Złe	13	68	19	393
Średnie	16	59	25	511
Dobre	28	61	12	244
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	12	68	20	91
Raz w tygodniu	15	64	20	648
Kilka razy w roku	24	57	19	307
W ogóle nie uczestniczy	16	65	19	104
Poglądy polityczne				
Lewica	24	65	11	205
Centrum	19	63	18	357
Prawica	18	72	10	356
Trudno powiedzieć	9	46	45	232

Tabela 2. Która z partii w większym stopniu przyczynia się do istnienia tego konfliktu?  
 1 - Sojusz Lewicy Demokratycznej (SLD); 2 - Polskie Stronnictwo Ludowe (PSL);  
 3 - Obie w jednakowym stopniu;

	(%)				
	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	18	18	51	12	716
Płeć					
Mężczyźni	22	22	48	7	351
Kobiety	15	15	55	16	365
Wiek					
do 24 lat	10	13	65	12	83
25-34	12	27	52	8	120
35-44	18	16	56	10	183
45-54	20	23	44	13	115
55-64	28	14	46	12	110
65 lat i więcej	20	17	47	16	106
Miejsce zamieszkania					
Wieś	23	14	50	13	258
Miasto do 20 tys.	17	18	56	8	80
od 21 do 100 tys.	14	19	51	16	153
101-500 tys.	16	26	51	7	163
501 tys. i więcej mieszk.	16	20	54	10	62
Region					
Północny	20	13	53	14	100
Zachodni	19	23	51	7	85
Środkowozachodni	15	26	46	13	107
Środkowy	16	24	48	11	106
Wschodni	21	20	47	12	86
Południowo-wschodni	18	11	62	9	122
Południowo-zachodni	20	14	52	14	111
Wykształcenie					
Podstawowe	20	14	47	18	227
Zasadnicze zawodowe	18	16	59	7	198
Średnie	17	22	49	11	238
Wyższe	15	32	51	2	53
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	12	26	52	10	40
Prac. umysł. niż. szczebla	9	28	53	10	70
Pracownicy fiz.- umysł.	15	16	49	20	37
Robotnicy wykwalifikowani	16	23	54	5	88
Robotnicy niewykwalifik.	20	14	52	14	33
Rolnicy	14	13	48	25	49
Prywatni przedsiębiorcy	32	21	39	9	35
Bierni zawodowo					
Renciści	28	12	45	15	88
Emeryci	23	18	48	11	150
Uczniowie i studenci	8	16	69	7	28
Bezrobotni	20	12	61	6	60
Gospodynie domowe i inni	7	21	61	10	39
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	6	20	59	15	75
Sektor państwowy	23	20	52	5	85
Sektor prywatny	20	23	45	12	146
Spółdzielczość	6	33	61	0	14
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 150 zł	20	6	55	19	121
151 - 225 zł	19	21	52	8	114
226 - 325 zł	16	18	53	12	171
326 - 425 zł	20	22	47	11	135
Powyżej 426 zł	16	27	51	7	136
Ocena własnych war. mater.					
Złe	21	15	51	13	266
Średnie	17	19	54	10	302
Dobre	16	25	47	12	147
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	27	8	37	29	62
Raz w tygodniu	20	15	54	11	413
Kilka razy w roku	15	28	51	7	173
W ogóle nie uczestniczy	13	26	51	10	68
Poglądy polityczne					
Lewica	10	40	45	5	134
Centrum	15	16	62	7	222
Prawica	30	12	47	10	252
Trudno powiedzieć	9	11	48	32	107

Tabela 3. Ogólnie rzecz biorąc, czy, Pana(i) zdaniem: 1 - konflikty na najwyższych szczeblach władzy są czymś normalnym w państwie demokratycznym; 2 - te konflikty to przejaw niedojrzałości politycznej naszych polityków

			(%)	
	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	24	63	13	1149
Płeć				
Mężczyźni	25	66	9	544
Kobiety	23	60	17	606
Wiek				
do 24 lat	30	59	11	159
25-34	25	66	9	203
35-44	27	66	8	276
45-54	23	66	12	177
55-64	18	66	16	149
65 lat i więcej	19	53	27	186
Miejsce zamieszkania				
Wieś	22	59	20	424
Miasto do 20 tys.	20	63	17	135
od 21 do 100 tys.	22	69	9	248
101-500 tys.	27	64	9	238
501 tys. i więcej mieszk.	33	63	3	104
Region				
Północny	26	65	9	145
Zachodni	25	66	8	138
Środkowo-zachodni	27	60	13	154
Środkowy	29	56	15	178
Wschodni	19	66	16	153
Południowo-wschodni	21	63	16	192
Południowo-zachodni	21	66	13	189
Wykształcenie				
Podstawowe	15	60	25	373
Zasadnicze zawodowe	22	68	10	314
Średnie	32	63	6	372
Wyższe	37	59	4	91
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	38	58	4	76
Prac. umysł. niż. szczebla	29	69	3	111
Pracownicy fiz. - umysł.	19	73	8	62
Robotnicy wykwalifikowani	23	68	9	129
Robotnicy niewykwalifik.	22	64	14	53
Rolnicy	16	57	27	65
Prywatni przedsiębiorcy	34	60	6	56
Bierni zawodowo				
Renciści	18	61	21	132
Emeryci	20	60	20	232
Uczniowie i studenci	25	69	6	59
Bezrobotni	23	65	12	107
Gospodynie domowe i inni	31	53	15	68
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	31	63	6	133
Sektor państwowy	23	73	5	128
Sektor prywatny	28	63	9	228
Spółdzielczość	28	72	0	21
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 150 zł	23	60	17	213
151 - 225	18	70	11	163
226 - 325	19	68	12	266
326 - 425	22	64	13	207
Powyżej 426 zł	34	59	7	226
Ocena własnych war. mater.				
Złe	19	68	13	392
Średnie	22	62	16	511
Dobre	36	56	8	244
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	20	55	25	91
Raz w tygodniu	21	65	13	648
Kilka razy w roku	27	63	9	306
W ogóle nie uczestniczy	33	54	13	104
Poglądy polityczne				
Lewica	33	59	9	205
Centrum	27	66	8	357
Prawica	21	69	10	356
Trudno powiedzieć	17	53	30	232



Tabela 4. Czy, Pana(i) zdaniem, takie konflikty i spory na najwyższych szczeblach władzy, między politykami, interesują ludzi takich jak Pan(i)?

(%)

	Interesują	Nie interesują	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	49	46	4	1150
Płeć				
Mężczyźni	54	43	3	544
Kobiety	45	50	6	606
Wiek				
do 24 lat	48	50	2	159
25-34	46	51	3	203
35-44	53	42	5	276
45-54	45	51	4	177
55-64	55	41	4	150
65 lat i więcej	49	43	8	186
Miejsce zamieszkania				
Wieś	45	48	7	424
Miasto do 20 tys.	45	50	5	135
od 21 do 100 tys.	52	46	2	248
101-500 tys.	52	45	3	238
501 tys. i więcej mieszk.	58	40	2	104
Region				
Północny	51	45	5	145
Zachodni	50	49	1	138
Środkowozachodni	49	46	5	154
Środkowy	51	44	5	179
Wschodni	46	47	7	153
Południowo-wschodni	54	42	4	192
Południowo-zachodni	43	53	4	189
Wykształcenie				
Podstawowe	43	48	8	373
Zasadnicze zawodowe	47	49	4	314
Średnie	53	45	1	372
Wyższe	65	32	3	92
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	66	31	3	76
Prac.umysł.niż.szczebła	52	47	1	111
Pracownicy fiz.- umysł.	44	56	0	62
Robotnicy wykwalifikowani	43	52	5	129
Robotnicy niewykwalifik.	48	50	2	53
Rolnicy	50	36	14	65
Prywatni przedsiębiorcy	42	58	0	56
Bierni zawodowo				
Renciści	42	51	7	132
Emeryci	54	40	5	232
Uczniowie i studenci	54	46	0	59
Bezrobotni	48	47	5	107
Gospodynie domowe i inni	44	53	3	68
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	57	40	3	133
Sektor państwowy	49	50	1	128
Sektor prywatny	44	52	4	228
Spółdzielczość	62	38	0	21
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 150 zł	44	50	6	213
151 - 225	51	44	5	163
226 - 325	44	52	4	266
326 - 425	55	41	4	207
Powyżej 426 zł	58	40	2	226
Ocena własnych war. mater.				
Złe	46	48	6	393
Średnie	48	48	4	511
Dobre	56	40	4	244
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	56	38	6	91
Raz w tygodniu	50	46	5	648
Kilka razy w roku	45	51	4	307
W ogóle nie uczestniczy	54	43	3	104
Poglądy polityczne				
Lewica	58	39	3	205
Centrum	47	51	2	357
Prawica	57	40	3	356
Trudno powiedzieć	33	56	11	232

Tabela 5. Czy sądzi Pan(i), że te konflikty mają wpływ na życie ludzi takich jak Pan(i)?

	(%)			
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	67	25	8	1150
Płeć				
Meżczyźni	68	26	6	544
Kobiety	66	23	10	606
Wiek				
do 24 lat	64	25	11	159
25-34	69	26	5	203
35-44	72	23	5	276
45-54	65	29	7	177
55-64	71	21	9	150
65 lat i więcej	60	24	16	186
Miejsce zamieszkania				
Wieś	65	25	10	424
Miasto do 20 tys.	70	20	9	135
od 21 do 100 tys.	72	19	9	248
101-500 tys.	63	31	6	238
501 tys. i więcej mieszk.	68	30	2	104
Region				
Północny	70	24	6	145
Zachodni	66	26	7	138
Środkowozachodni	64	28	8	154
Środkowy	67	21	12	179
Wschodni	60	31	9	153
Południowo-wschodni	72	19	9	192
Południowo-zachodni	68	26	6	189
Wykształcenie				
Podstawowe	63	21	16	373
Zasadnicze zawodowe	74	21	4	314
Średnie	67	27	5	372
Wyższe	58	40	2	92
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	49	47	4	76
Prac.umysł.niż.szczebła	73	25	2	111
Pracownicy fiz.- umysł.	62	30	8	62
Robotnicy wykwalifikowani	74	23	3	129
Robotnicy niewykwalifik.	79	13	8	53
Rolnicy	60	21	20	65
Prywatni przedsiębiorcy	73	27	0	56
Bierni zawodowo				
Renciści	67	21	12	132
Emeryci	67	22	11	232
Uczniowie i studenci	67	22	12	59
Bezrobotni	67	23	10	107
Gospodynie domowe i inni	65	27	8	68
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	63	31	6	133
Sektor państwowy	80	19	1	128
Sektor prywatny	64	31	5	228
Spółdzielczość	78	22	0	21
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 150 zł	65	26	8	213
151 - 225	74	18	8	163
226 - 325	68	21	11	266
326 - 425	70	24	6	207
Powyżej 426 zł	62	35	3	226
Ocena własnych war. mater.				
Złe	71	19	10	393
Średnie	69	22	9	511
Dobre	57	39	4	244
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	75	14	11	91
Raz w tygodniu	68	23	9	648
Kilka razy w roku	66	28	6	307
W ogóle nie uczestniczy	62	32	7	104
Poglądy polityczne				
Lewica	73	23	3	205
Centrum	67	29	4	357
Prawica	70	25	5	356
Trudno powiedzieć	57	19	24	232